Temat zajęć: „Mniej znaczy więcej - konsumenckie wybory”

1. Cele i zadania

Wiadomości:

Uczeń wie:

- co to są odpady,
- co to jest zasada 3R,
- co znaczą słowa takie jak: recykling, segregacja,
- na czym polega zdrowe odżywianie.

Umiejętności:

Uczeń potrafi:

- krytycznie oceniać swoje codzienne zachowania konsumenckie,
- argumentować swoje zdanie,
- wskazać które materiały i opakowania są najbardziej przyjazne środowisku,
- stworzyć kodeks „ekologicznych zakupów”,
- czytać i interpretować etykiety,
- uzasadnić dlaczego warto naprawiać stare rzeczy, a nie kupować nowe.

Postawy:

- rozumie, że ilość produkowanych odpadów ma wpływ na środowisko,
- rozwija swoją proekologiczną postawę konsumencką,
- ma świadomość swojego osobistego wpływu na stan środowiska.

Metody:

- podające: słowna (rozmowa, dyskusja, opowiadanie),
- praktyczne: rozwiązywanie zadań na kartach pracy,

- poszukujące, problemowe (udzielanie odpowiedzi na pytania, rozwiązywanie zadań, burza mózgów),
- eksponujące (obserwacja, pokaz, prezentacja, film).

Formy:
- praca indywidualna,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne:
- różne rodzaje odpadów,
- kontenery o kolorze: niebieskim, żółtym, zielonym, czerwonym, brązowym, czarnym,
- karty pracy,
-produkty wyprodukowane w Polsce oznakowane odpowiednimi etykietami,
- produkty posiadające różne etykiety oraz zawierające olej palmowy,
- film o oleju palmowym.

Miejsce zajęć:
- Sala dydaktyczna.

Uczestnicy:
- uczniowie klas podstawowych IV-VIII

Czas zajęć: 90 minut.

2. Przebieg zajęć

FAZA WPROWADZAJĄCA

Czas i miejsce: 15 minut – sala dydaktyczna

1. Powitanie dzieci i nawiązanie do tematu zajęć

Nauczyciel wspólnie z dziećmi wyjaśnia pojęcie: odpady. Nauczyciel stosuje metodę burzy mózgów. Na tablicy pisze słowo odpad i dzieci podają swoje słowa skojarzenia do tego hasła. Nauczyciel zapisuje je na tablicy.

Następnie rozpoczyna się dyskusja na temat rodzaju odpadów, ich produkcji segregacji, zagrożenia dla środowiska.

Nauczyciel zadaje pomocnicze pytania:

- kiedy dana rzecz staje się odpadem?
- jakie są rodzaje odpadów?
- czy każdy z nas ma wpływ na ilość produkowanych odpadów?
- które odpady są najbardziej groźne dla środowiska?
- ile rozkładają się poszczególne odpady?
- co znaczy segregacja odpadów?
- co to jest recykling?

2. Segregacja odpadów

Uczniowie losują z worka po jednym odpadzie i ich zadaniem jest jego wrzucenie go do odpowiednego kontenera o określonym kolorze: niebieskiego, żółtego, zielonego, czerwonego, brązowego, czarnego.

Uwaga! W przypadku kiedy dany odpad wymaga specjalnego –innego kontenera np. przeterminowane leki, kawałek cegły, baterie, opakowanie po zużytej farbie należy zwrócić na to uwagę uczniom.

FAZA REALIZACYJNA

Czas i miejsce: 60 minut – sala dydaktyczna

1. **Zasada 3R.**

Nauczyciel tłumaczy dzieciom na czym polega Zasada 3R: **Reduce**, **Reuse**, **Recycle** *ang.*, promuje zdrowy dla środowiska styl życia, konsumpcji dóbr i traktowania odpadów. Spolszczone: **zasada 3 U**: **Unikaj** kupowania zbędnych rzeczy, **Użyj** powtórnie, **Utylizuj- oddaj do odzysku/recyklingu**.

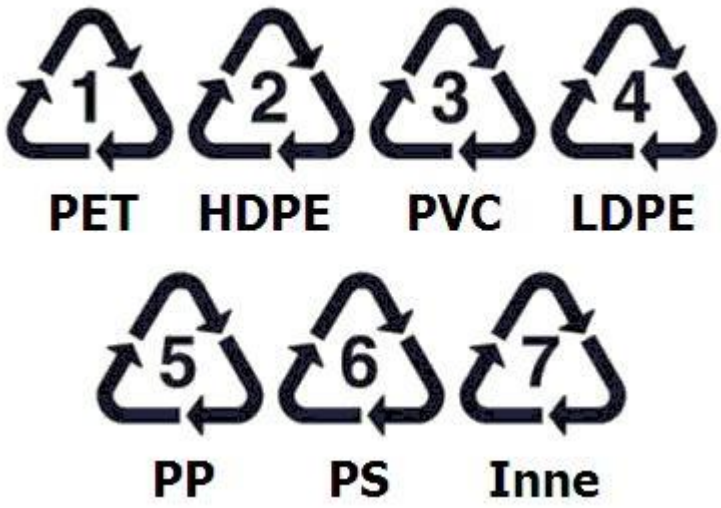
Następnie nauczyciel dzieli klasę na 3 grupy. Każda z grup otrzymuje dużą kartkę papieru z napisem Reduce (Unikaj kupowania zbędnych rzeczy) lub Reuse (Użyj powtórnie) lub Recycle (Utylizuj- oddaj do odzysku/recyklingu).

Zadaniem każdej z grup jest zapisanie na karteczkach i przyklejenie do dużego kartonu pomysłów na temat przykładów działań, które pomogą promować ten sposób walki z odpadami. Każda grupa pracuje nad danym projektem 7 minut potem następuje zmiana miejsc i praca z kolejnym hasłem (uzupełnianie pomysłów drużyny poprzedniej). W przypadku kiedy dana drużyna ma podobny pomysł na działanie przy karteczce poprzedniej drużyny stawia znak plus, a jeśli nowy to dodaje- przykleja nową karteczkę. Na koniec następuje podsumowanie i wybranie pomysłów, które cieszyły się największym poparciem.

2. **Opakowania produktów**

2.1 Wprowadzeniem do zadania powinno być omówienie symboli produktów na opakowaniach

Opakowania z tworzyw sztucznych:

OZNACZENIE UMIESZCZANE NA OPAKOWANIACH PLASTIKOWYCH. To osobna kategoria symboli, z którymi warto się zapoznać choćby w trosce o własne zdrowie. 1) **PET** – wykorzystywany do

produkcji jednorazowych opakowań i butelek do wody mineralnej, nie wolno używać ich ponownie! 2) **HDPE –** bezpieczny plastik, opakowania nadają się do ponownego użycia. 3) **PVC** – używa się do produkcji folii, najlepiej unikać! 4) **LDPE** – używany do produkcji opakowań na żywność, raczej bezpieczny. 5) **PP** – bezpieczny, opakowania mogą być ponownie używane. 6) **PS** – produkowany jest z niego styropian, unikać kontaktu z żywnością! 7) **Inne** – najbardziej niebezpieczne i toksyczne plastiki, nie używać!

Opakowania z papieru i tektury: 20-21 PAP

Opakowania wykonane ze szkła: 70-72 GL

Opakowania wykonane z metali: 40 FE, 41 ALU

Baterie: 08,10-19 Lead, NiCD, NiMH, Li, SO(Z), CZ, Alkaine,

Materiały organiczne, biodegradowalne (kompostowalne): 50-62 FOR, COT,

Szkło srebrzone lub złocone: 78-79 GLS

Materiały wieloskładnikowe, trudne w recyklingu, najbardziej uciążliwe dla środowiska:81-98 PapPet, PapAl, często przed danym symbolem jest C czyli np.C/PAP karton i folia aluminiowa

Eco symbole:

ZNAK ZIELONY PUNKT. Często mylnie jest odbierany jako symbol recyklingu. A tak naprawdę oznacza, że producent sfinansował budowę i funkcjonowanie systemu odzysku odpadów.

ZNAK CE. Pojawia na wyrobach medycznych (np. płynów do soczewek), elektro-sprzęcie, zabawkach i informuje o tym, że produkt powstał zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej i z normami uwzględniającymi zdrowie i bezpieczeństwo użytkownika

NIETESTOWANE NA ZWIERZĘTACH. Również najczęściej się pojawia na opakowaniach kosmetyków. Oznacza, że na etapie badań produkt nie był testowany na zwierzakach.

DBAJ O CZYSTOŚĆ. Znak przypomina o tym, by opakowanie po zużytym produkcie wyrzucić do kosza. A nie, na przykład, **do lasu**.

OPAKOWANIE NADAJE SIĘ DO RECYKLINGU. Symbolem odzysku jest ten znak. Informuje on, że opakowanie wykonane jest z takiego surowca, który można poddać recyklingowi.

ZNAK EKOLOGICZNY. Poświadcza on, że produkt został wytworzony zgodnie z ekologicznymi kryteriami ustalonymi przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji.

ROLNICTWO EKOLOGICZNE. Certyfikat eko Unii Europejskiej. Oznacza, że co najmniej 95 procent składników tego produktu powstało zgodnie z metodami ekologicznymi, a uprawy były nadzorowane.

ZNAK MSC. Umieszczany jest na przetworach i konserwach rybnych. Informuje, że produkt jest certyfikowany, a ryby pochodzą z przyjaznych dla środowiska zrównoważonych połowów.

OPAKOWANIE BIODEGRADOWALNE. Znak występuje na opakowaniach, które rozkładają się podczas kompostowania.

VEGAN. Symbol, którym mogą być oznakowane produkty spożywcze, środki czystości, ubrania, kosmetyki, a nawet usługi. Oznacza on, że do produkcji nie użyto żadnego składnika pochodzenia zwierzęcego.

ZNAK PRZEKREŚLONEGO KONTENERA. Zwykle występuje na sprzętach elektronicznych, RTV i AGD. Oznacza on, że po zużyciu produktu nie wolno wyrzucić do kosza razem z innymi odpadami, tylko należy przekazać do **punktu zbiórki elektrośmieci**.

MOŻLIWOŚĆ PONOWNEGO WYKORZYSTANIA. Tym znakiem opatrywane są produkty, które po wykorzystaniu nadają się do ponownego użycia (mogą być wielokrotnego użycia). Można go spotkać na butelkach, szklanych pojemnikach, beczkach, kontenerach i puszkach.

BEZPIECZNY DLA OZONU – znaczek z kulą ziemską informuje, że produkt nie zawiera niszczących powłokę ozonową gazów – freonów. Można go spotkać np. na kosmetykach lub środkach czystości.

BŁĘKITNY ANIOŁ (Der Blaue Engel), to jeden z najstarszych, funkcjonujących znaków ekologicznych. Ten symbol został wymyślony w 1997 roku przez niemieckie Ministerstwo Środowiska. Etykietę ekologiczną można spotkać w 75 grupach produktów (poza produktami spożywczymi i wyrobami medycznymi). By na produkcie pojawił się Błękitny Anioł, musi być on bezpieczny zarówno dla środowiska jak i człowieka. Przy przyznawaniu etykiety pod uwagę brany jest cały cykl życiowy produktu: m.in. zużycie surowców, produkcja, oszczędność w zużyciu energii, trwałość użytkowania, wpływ zastosowanych materiałów na środowisko i utylizacja produktu.

Wprowadzony w 1990 roku znak Dolphin Safe przyznawany jest przez Earth Island Institute i informuje konsumentów, że zakupiony przez nich tuńczyk był poławiany w sposób bezpieczny dla delfinów, bez używania na przykład sieci dryfujących.

Rolnictwo ekologiczne

Symbol pojawić się może w gospodarstwach rolnych, którym przyznano status ekologicznych, co oznacza, że produkcja jest w nich przyjazna środowisku, przebiega zgodnie z przepisami unijnymi i jest nadzorowana przez jednostki certyfikujące. Widząc ten znak, możemy być pewni, że co najmniej 95% składników kwalifikuje się jako ekologiczne według kryteriów unijnych, a produkt albo pochodzi bezpośrednio od producenta, albo są sprzedawane w zamkniętym, zabezpieczonym opakowaniu.

Jakie dane znajdziemy na etykiecie?

1. Numer identyfikacyjny upoważnionej jednostki certyfikującej
2. Nazwa i adres producenta, przetwórcy lub sprzedawcy

Ekoland

Symbol Ekoland można znaleźć na produktach żywnościowych, które zostały wyprodukowane w gospodarstwach ekologicznych. Prawo do stosowania takiego znaku przyznawane jest przez Polskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi. Obecność symbolu upewnia nas, że mamy do czynienia z wyrobem z gospodarstw przyjaznych środowisku – jest to wcześniej stwierdzane przez uprawnioną jednostkę certyfikującą.

Zielone Płuca Polski
Znak Zielone Płuca Polski informuje, że mamy do czynienia z żywnością wyprodukowaną w warunkach, które w żaden sposób nie wpływały ujemnie na środowisko naturalne. Znak ten może pojawić się nie tylko na żywności, ale również na artykułach przemysłowych i budowlanych. Prawo do posługiwania się symbolem przyznaje Fundacja Zielone Płuca Polski.

Emas
Symbol Emas pojawia się na materiałach informacyjnych oraz reklamowych i oznacza, że mamy do czynienia z firmą lub organizacją, która spełnia najwyższe standardy w zakresie ochrony środowiska. Nadawany jest przez Generalnego Dyrektor Ochrona Środowiska firmom, które uczestniczą w unijnym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) oraz prowadzą swoją działalność zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.

Stokrotka
Symbol ten znajduje się na produkowanych na terenie Unii Europejskiej produktach, które zostały wytworzone zgodnie z najbardziej restrykcyjnymi wymogami ochrony środowiska. Można go znaleźć na: żarówkach, telewizorach, pralkach, komputerach osobistych, zmywarkach do naczyń, detergentach do zmywarki, farbach i lakierach oraz środkach czyszczących.

PEFC
Znak zamieszczany jest na produktach, które wykonane są z drewna w całości lub częściowo pochodzącego z surowców pochodzących z lasów z certyfikatem PEFC. Prawo do używania symbolu przyznawane jest przez PEFC – organizację pozarządową wspierającą zrównoważoną gospodarkę leśną.

Rainforest Alliance Certified
Znak umieszczany jest na drewnianych wyrobach oraz produktach spożywczych. Umieszczenie tego symbolu oznacza w odniesieniu do żywności, że pochodzi ona z upraw prowadzonych zgodnie ze standardami SAN (Sustainable Agriculture Network). Jednocześnie znak ten jest informacją, że w czasie produkcji nie naruszano lokalnego ekosystemu, nie niszczono lasów, nie zanieczyszczano wód i szanowano prawo osób zatrudnionych do godziwego wynagrodzenia.

2.2 Nauczyciel każdej grupie rozdaje 7 różnych odpadów z różnych grup odpadów. Zadaniem grupy jest uzupełnienie tabelki w odniesieniu do każdego odpadu. Każdy z odpadów jest oznakowany numerem od 1 do 7. Uczniowie podczas wypełniania tabeli mogą korzystać z Internetu np. szukając jak długo rozpada się dany odpad .

Numer	Rodzaj	Odpad	Jak długo	Czy dany	Pomysł na bardziej

odpadu	materiału z którego jest wykonany odpad	nadaje się do recyklingu tak/nie	rozkłada się dany produkt	produkt wymaga opakowania tak/nie	ekologiczne opakowanie

Na koniec Nauczyciel wspólnie z dziećmi podsumowuje zadanie po kolei analizując poszczególne odpady.

3. Dobre bo polskie

Nauczyciel przekazuje informacje w jaki sposób oznakowane są polskie produkty. Trzeba szukać na opakowaniach lub metkach napisów typu **"Made in Poland"**, **"Wyprodukowano w Polsce"**, **"Produkt polski"**, **"Jestem z Polski"**, a także symboli graficznych: **polskiej flagi**, **mapy Polski**, **logotypu programu "Polski ślad"** czy **"590 powodów"**.

Przykładowe etykiety polskich produktów:

Uwaga! Etykieta „Produkt polski” może być umieszczana na produktach, których surowce rolne pochodzą z krajowej produkcji. Dopuszcza się użycie do 25% składników niepochodzących z Polski, ale tylko pod warunkiem koniecznego wykorzystania takich składników w produkcie i przy braku możliwości pozyskania tych składników w kraju (np. bakalie typu rodzynki, czy skórka pomarańczowa). W przypadku znaku "Teraz Polska" wśród laureatów tego konkursu znajdują się firmy z udziałem kapitału zagranicznego, prowadzące produkcję na terenie Polski.

Kod kreskowy na produkcie niestety nie określa miejsca produkcji danego produktu, a jedynie na miejsce zarejestrowania firmy dystrybuującej towar. **Produkty dystrybuowane przez firmę zarejestrowaną w Polsce, wyprodukowane na terenie Polski lub poza jej granicami, są sygnowane kodem kreskowym, którego początek stanowi ciąg cyfr "590" – jest to tzw. prefiks.**

Warto również korzystać ze specjalnych aplikacji na telefonie typu; **„Pola", "Polskie Produkty"**- tutaj po zeskanowaniu kodu kreskowego produktu można dowiedzieć się, w jakim kraju produkt został wyprodukowany, kto jest jego producentem i czy kapitał producenta znajduje się w polskich rękach. Z kolei w aplikacji **"Polskie Marki"**, aby sprawdzić, czy produkt został wyprodukowany przez firmę z polskim kapitałem wystarczy, wpisać nazwę produktu, nazwę marki bądź firmy.
Każda z grup dostaje jeden produkt z kodem kreskowym i za pomocą aplikacji, próbują rozszyfrować pochodzenie produktu i kapitał firmy, która go wyprodukowała.

Następnie dzieci podają powody dla których warto kupować polskie produkty np.:
- dla zdrowia - polska żywność to produkty bezpieczne, zdrowe, smaczne i za stosunkowo niewysoką cenę. Mamy wyspecjalizowane służby, które pilnują bezpieczeństwa żywności, takie jak Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Weterynaryjna, Inspekcja Sanitarna czy Inspekcja Artykułów Rolno-Spożywczych,
- dla dobra naszej gospodarki – wspieramy lokalny rynek. Jako konsumenci mamy realny wpływ na to, dokąd trafią nasze pieniądze. Czy zasilą polskich przedsiębiorców, którzy w kraju tworzą miejsca pracy, tutaj płacą podatki i tutaj inwestują środki finansowe w rozwój firmy, czy też zostaną wytransferowane za granicę i powiększą PKB innego kraju. Kupując

polskie produkty wspieramy nie tylko gospodarkę jako taką, ale również inne aspekty życia, takie jak opieka zdrowotna, oświata, bezpieczeństwo, a także nasze przyszłe emerytury.
- dla ekologii – mniejsze zanieczyszczenie środowiska np. krótszy transport na niewielkie odległości.

4. Wpływ konsumpcji na stan lasów na świecie

Nauczyciel zadaje pytanie czy myślicie ze nasze pojedyncze konsumenckie wybory mogą mieć wpływ na stan lasów na świecie?

Jako przykład prezentuje film: https://www.youtube.com/watch?v=vtDqNhkwppo&fbclid=IwAR2RGIJggKWoU5LNdcypbY_Y0wmWQNWZL6O-Sonng-prulJWy-ig9_gBe-o

Następnie nauczyciel prosi dzieci o wymienienie powodów dla których kupowanie produktów zawierających olej palmowy jest nieekologiczne np.:
-utrata lasów pierwotnych na rzecz lasów produkcyjnych lub rozwoju rolnictwa, hodowli i terenów zurbanizowanych,
- pozbawianie wielu gatunków zwierząt miejsca do życia,
- zmniejszanie bioróżnorodności zwierząt czyli wyginięcie różnorodnych gatunków fauny i flory z powodu deforestacji (straty genowe)
- wykorzystywanie biednego społeczeństwa w tym praca dzieci, odbieranie ziemi itd.

Nauczyciel wspomina akcji prowadzonej przez Wydział Leśny oraz Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu. Jej celem jest edukacja w zakresie problematyki oleju palmowego i ograniczania spożycia produktów zawierających olej palmowy. Akcja skierowana jest do osób które chcą się zdrowo odżywiać, a jednocześnie los naszej planety nie jest im obojętny.

Nauczyciel zarządza zabawę - „na tropie oleju palmowego”. Każda grupa dostaje 6 popularnych produktów i jej zadaniem jest wyśledzenie czy zawierają one olej palmowy. Oznakowanie takich produktów zawiera w składzie

- tłuszcz palmowy
- tłuszcz palmowy utwardzony
- tłuszcz palmowy częściowo utwardzony

- olej palmowy utwardzony
- tłuszcz roślinny
- tłuszcz roślinny utwardzony
- tłuszcz roślinny częściowo utwardzony

Nauczyciel odpowiada na pytanie czy zawsze olej palmowy jest szkodliwy dla zdrowia. Zazwyczaj w przemyśle spożywczym używany jest **utwardzony olej palmowy, zawierający szkodliwe dla organizmu tłuszcze trans**. Tłuszcze trans **powstają w procesie uwodornienia (utwardzania) oleju palmowego** w wysokiej temperaturze. Co ciekawe, utwardzanie oleju palmowego nie jest konieczne, ponieważ ma on naturalnie pół-stałą konsystencję, jednak producenci pragną w ten sposób przedłużyć i tak długi termin przydatności do spożycia oleju palmowego oraz stosować go w utwardzonej postaci jako wypełniacz słodyczy. Pod wpływem wysokiej temperatury zmienia się jednak budowa związków chemicznych tworzących olej i powstają szkodliwe dla zdrowia substancje. Jeśli już sięgamy po **produkt zawierający olej palmowy**, zwracajmy uwagę, by miał on oznaczenie, że surowiec pochodzi z certyfikowanych plantacji, czyli że producent należy do organizacji RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil – Okrągły stół dla zrównoważonej produkcji **oleju palmowego**). **Taki olej jest całkowicie wolny od GMO**, ponieważ nie jest produkowany z roślin modyfikowanych genetycznie. Organizacja RSPO powstała w 2004 r., a jej chroni przyrodę przed rabunkową gospodarką, której celem jest pozyskiwanie nowych terenów pod plantacje przez wycinanie lasów tropikalnych.

Nauczyciel zadaje pytanie:

- Dlaczego olej palmowy jest tak popularny i znajduje się w wielu produktach?

Nauczyciel tłumaczy tę sytuację:

Olej palmowy jest tańszy, a z 1 hektara plantacji palmy oleistej można uzyskać w ciągu roku 4-5 ton oleju palmowego – to 4 razy więcej niż w przypadku innych typów oleju. Tańszy jest z powodu ukrywania kosztów;

- firmy które swoja działalność opierają na wycince lasów nie pokrywają wszystkich kosztów jakie są związane z ich działalnością np., np. taki kraj jest bardziej podatny na suszę,

- w tych biednych regionach nie trzeba starać się o produkcje drewna dzięki uzyskanym kosztownym certyfikacjom które świadczą o produkcji drewna zgodnie z zasadami dbałości o środowisko. Państwa biedne nie mają pieniędzy na egzekwowanie swoich praw w związku z tym firmy międzynarodowe mogą bezkarnie i ponad miarę korzystać z ich zasobów.

Nauczyciel podsumowuje zadanie że na stan wilgotnych lasów równikowych ma także produkcja soi, pulpy papierowej i wołowiny importowanych z krajów Azji Południowo-Wschodniej (Indonezja), Ameryki Południowej (Brazylia, Paragwaj), Zachodniej Afryki (Ghana)

5. Ekologia jest trendy?

   Grupy dostają do przeanalizowania określone tezy (każda grupa inne). W grupie większością głosów decydują o wyborze określonego stanowiska:

   - tak, zgadzam się
   - nie, nie zgadzam się
   - nie mam zadania

   Każda grupa wyznacza swojego przywódcę, który następnie będzie referował przed klasa poglądy swojej grupy z uzasadnieniem.

- Kupowanie rzeczy w sklepach z tania odzieżą jest fajne bo w ten sposób dbamy o środowisko,
- Ładne, duże opakowanie świadczy o jakości produktu i zachęca do kupowania,
- Segregowanie odpadów musi być obowiązkowe, a zła segregacja powinna być karana,
- Reklama dźwignią handlu -warto kupować tylko produkty reklamowane, bo one są najlepsze,
- Lepiej kupować napoje w opakowaniu plastikowym niż szklanym,
- Torby jednorazowe powinny być rozdawane za darmo,
- Lepiej kupować produkty w większych opakowaniach,
- Należy wracać uwagę na miejsce produkcji danej rzeczy i wspierać przede wszystkim rynek lokalny
- Rzeczy zagraniczne są zwykle lepsze od polskich,
- Warto zwracać uwagę na skład produktu, ekoznaki, certyfikaty itd.
- Dobrze jest kupować w dużych ilościach i na zapas,

- Zakupy to najlepszy sposób na spędzanie wolnego czasu,
- O wartości człowieka świadczy jego zachowanie a nie posiadane rzeczy materialne,
- Warto kupować owoce i warzywa z gospodarstw ekologicznych chociaż zwykle są droższe,
- Zawsze podczas zakupów należy wybierać produkty najtańsze.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Czas i miejsce: 15 minut – sala dydaktyczna

1. Ekologiczne zakupy – kodeks postępowania

Zadaniem każdej z grup jest opracowanie pozytywnych nawyków związanych z zakupami np.

-Idąc na zakupy trzeba sporządzić listę zakupów po przejrzeniu posiadanych artykułów żywnościowych, kosmetyków itd.,

- Należy zabrać ze sobą torby wielokrotnego użytku,

- Trzeba dokładnie czytać etykiety produktów zwracając uwagę na skład produktu, cenę, termin przydatności do spożycia …itd.

Na koniec grupy czytają swoje pomysły i zostaje wypracowany jeden wspólny „kodeks zakupowy”

2. Zakończenie i pożegnanie uczniów

Autor: dr inż. Aneta Sławińska we współpracy z mgr Anną Mikołajko-Rozwałka